

Kisermaa

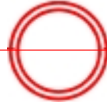
Siunnerfik & iliuusissatut pilersaarut

*Kalaallit Nunaanni atuartunut angerlarsimaffiup
pitsaanersaata tungaanut*

Imarisai

1.0 Indledning.....	3
2.0 Udviklingsplan og strategi for Kisermaaqa.....	5
2.1 Mission, vision og værdier.....	6
2.2 Pædagogiske arbejdsgange og handlemuligheder.....	8
2.2.1 Årshjul.....	9
2.2.2 Seksualpolitik.....	11
2.2.3 Retningslinjer for hjemsendelser	12
2.2.4 Lommepege.....	13
2.2.5 Almindelig husorden	15
2.2.6 Forældreråd og elevråd.....	15
2.3 Samarbejde mellem skole og elevhjem.....	16
2.4 Ledelsessparring med elevhjemslederen.....	17
2.5 Personalenormering og vagtplan	18
2.6 Økonomi og rammebetingelser	19
2.6.1 budgetlægning.....	19
2.6.2 IT-facilitering.....	21
2.7 Afrunding.....	22
3.0 Konklusion	23
4.0 Samlede anbefalinger.....	25
5.0 Anvendte kilder og litteratur.....	27
Bilag 1: Kursusafholdelse.....	28
Bilag 2: Opsamling pædagogiske dage	29
Bilag 3: Forslag til dagorden til elevrådsmøde	30
Bilag 4: Seksualpolitik.....	31

1.0 Aallaqqaasiut

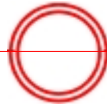
Maajimi 2016 INUA.LIFE aamma Kommuneqarfik Sermersooq Nuummi atuartunut angerlarsimaffimmi "Kisermaa", aqutsisut suliaat aamma perorsaanermi periutsit nukittorsarneqarnissaannut siunnerfimmik suliaqartoqarnissaa pillugu isumaqatigiissiorput. Nalunaarusiami ilaatigut Kisermaami ullumikkut perorsaanermi suleriaatsit aamma iliuusissatut periarfissat erseqqissarneqarput, aamma ilaatigut misissuineq manna tunuliaqutaralugu aaqqiissutissatut siunnersuutit saqqummiussuunneqarput.

Nalunaarusiaq manna sammisanut aalajangersimasunut agguataarneqarpoq, sammisat aalajangersimasut tamarmik INUA.LIFEp innersuussutaanik naggaserneqartarput. Nalunaarusiami innersuussutit ataasiakkaat katillugit 29-upput, inerniliussap kingorna eqikkarneqarlutik tamakkiisumik takuneqarsinnaanngorlugit. Suliassiissutigineqartup ilagaa periusissiamik nassaarnissaq Kommunip Tasiilami atuartunut angerlarsimaffiutaani aamma atorneqarsinnaasumik. Nalunaarusiami matumani immikkoortut ilaat annikitsunnguanik aaqqiissuteqarfialugit Tunumi pissutsinut naleqqussarneqarsinnaassapput, aamma Tasiilami atuartunut angerlarsimaffimmi ineriartortitsinermik suliami assingumi tunngavissatut atorneqarlutik.

Taamaattumik nalunaarusiaq una tassaavoq maajimi suliap aallartinneqartup allaganngorlugu inarneqarnera. Kisermaami sulisunut ingerlatsineq naammassineqassaaq, ajornartorsiutit nalunaarusiami ersersinneqartut aallaavigalugit perorsaanermi iliuusissatut periarfissanik aalajangersimasunik atuartitsinikkut¹.

Nalunaarusiami aallaavigineqarpoq atuartunut angerlarsimaffiup qanoq *ingerlanneqartariaqarneranik* aamma atuartunit tamaanit najugaqartunit qanoq *misigineqartariaqarneranik*² nalinginnaasumik paasinnittaatsimik isiginnittaaseqarneq aallaavigalugu. Inatsisini atuuttuni atuartunut angerlarsimaffinni perorsaariaatsimut tunngasunik allassimasoqanngilaq, naak "ima paasineqartariaqartoq, atuartunut angerlarsimaffinni meeqqat atuarfiat pillugu peqqussummi aalajangersakkat nalinginnaasut malinneqassasut³". Ingerlatsivimmit kissaatigineqarpoq siunnerfimmik suliaqartoqassasoq, Kisermaami inuusuttut najugaqartut pillugit sulineri tamakkiisumik eqqarsariartaaseqarneq aamma tamanik isumassuineri aallaaveqarneq tunngavigalugit.

Taamaaliornikkut Kisermaami perorsaanermi anguniagassaasinnaasoq ima oqaatigineqarsinnaavoq: pisussaaffiliisumik, sinaakkutissanik inissiineri aamma naleqartitanik tunngaveqarluni ataatsimoorneq inersimasunik akisussaassuseqartunit, piffissap ilaani angajoqqaanut paarlattaasunit suliamut tunngasumik aamma isumassuineri ingerlatsisunit, taamaaliornikkut atuartut meeqqat atuarfiannik

tunngaviusumik naammassinnissinnaqqullugit aamma ilinniakkamik ingerlatseqqiffiusumik nangitsinissaminnut periarfissaqaqqullugit⁴.

Atuartut inooqatigiinnermi piginnaasanik peqalernissaannut periarfissinneqassapput, atuartunut angerlarsimaffimmi aamma atuarfimmi ajunngitsumik atugaqarsinnaatikkumallugit. Aammattaaq atuartut imminnut tatiginerat, imminnut naleqartinnerat kiisalu akisussaassuseqarnermik misiginerat nukittorsarneqarsinnaasariaqarpoq kingorna ilinniakkamik ingerlatsisinnaaqullugit⁵. Atuartunut angerlarsimaffimmi suliamut piginnaasaq imaalersimappat meeqqat atuarfianni sammisanut naammassinnissinnaalluni, taava atuartut ilinniarnermi atukkanik pitsaasunik peqalernissaat periarfissaalersimassaaq. Uani pingaaruteqarpoq inersimasut perorsaanermik ilisimaarinnittut, ilinniarsimasut aamma misilittagallit pigineqarnissaat, taakkualu inuusuttut ilinniarnermi pitsaasunik ileqqoqarnerannik nukittorsaasinnaapput, atuartullu meeqqat atuarfianni ilikkagassanik piginnaasanillu pisariaqartunik peqalernissaannut isumaginnissinnaallutik. Tamannami allaat inuusuttunit allanit Nakuusap ataani kissaatigineqarsimavoq:

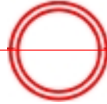
¹ Ilanngussaq. 1.

² Aallaavigineqarpoq kommunip anguniagai Atuartunut Angerlarsimaffiit nalunaarusiarineqarneranni taaneqarput

³ Atuartunut angerlarsimaffiit pillugit nalunaarusiaq qup. 28

⁴ Atuartunut angerlarsimaffiit pillugit nalunaarusiaq qup. 28

⁵ Atuartunut angerlarsimaffiit pillugit nalunaarusiaq qup. 55

” Angajoqqaatik qimallugit illoqarfinnut atuariatortartut, ilinniartut inaanni najugallit ilinniarsimasunik sullinneqarnerusariaqarput. Pissutigalugu perorsaariaaseq qangatoortoq ullutsinnut naleqqukkunnaarsimasoq atorreqarpallaarmat; inerteriinnarneq, siunnersuinani ikorfartuinanilu. Meeqqat inuusuttuaqqallu ulluinnarni atuarfimminni, ilinniartulluunniit inaanni inatsisinut oqartussaaqataanerat annerusariaqarpoq.⁶

Nalunaarusiaq suliarineqarpoq anguniagassanik pingasunik pingaarnertut siunnerfeqarluni:

1. *Atuartut atugarissaarnerannik qaffassaassalluni: Perorsaanermi periuseq atorreqartoq atuartut ataasiakkaat atugarisaannut qanittumik ingerlanneqassaaq, soorlu ataani assiliartaliussami takutinneqartut. Inuusuttut ingerlalluartut atuartunit ingerlanerluttunit inuusuttunut inersimasunullu allanut pissusilersuutitik naleqqussallaqqinnerusarpaat. Uani pingaaruteqarpoq maluginiassallugu, perorsaanermi sakkussat kukkusumik atorreqartut, inuusuttunik ajunngitsumik ingerlasuugaluartunik ”naapertuutinnngitsumik” pissusilersortitsisinnaammata. Atugarissaarneq qaffassarneqassappat, pingaaruteqarpoq qulakkeerneqassasoq, perorsaanermi sakkussat ajunngitsumik siunertaqartut aamma pissutsinut naleqqussarsimasuusut, kiisalu sinaakutissatut aqqqissuussat soorlu ass. illumi najoqqutassat, kaasarfimiussat imaluunniit inunnik attaveqarfissanik pissarsinissamut ileqqussat erseqqissuunissaat.*
2. *Susassaqartunik naapertuuttunik suleqateqarnerup nukittorsarneqarnera: Atuartunut angerlarsimaffik pisortanit pigineqarpoq, taakkua suleqatigisanut qanittumik attaveqartuupput imaluunniit attaveqartussaapput. Atuartut atuartunut angerlarsimaffimmut pigaangata angajoqqaat pisussaaffiisa ilarujussuat atuartunut angerlarsimaffimmit akisussaaffigineqalersarpoq. Taamaattumik pingaaruteqarluinnarpoq atuartunut angerlarsimaffik angajoqqaanut pitsaasumik ataavartumillu oqaloqateqarsinnaanera. Tamatuma saniatigut pingaartumik atuarfinnut, sunngiffimmi sammisassaqartitsivinnut aamma peqqinnissaqarfimmut qanimut attaveqarfinnik pilersitsinissaq pingaaruteqaaqaaq. Susassaqartunut pitsaasumik attaveqartoqarpat ajornartorsiutaasinnaasut ataatsimut aamma siusissukkut susassaqartunit tamanit passunneqarsinnaassapput - ajornartorsiutit annertusinnginnerini.*

⁶ Nakuusap Youth Forum-imik ingerlatsineranit naggataarnersiornermi nalunaarut

3. *Ilaqutaasut tatiginninnerannik naammigisimaarinninneranillu pissarsineq: Ilaqutaasut tatiginninnerat aamma naammagisimaarinninnerat inuusuttut atuartunut angerlarsimaffimmi najugaqarnerisa iluatsinnissaannut aalajangiisuulluinnarpoq. Inuusuttut ajunngitsumik ingerlassappata, tunuliaqutaasunit tapersorsorneqarnissaq pisariaqarpoq. Tassunga ilanngullugu pingaaruteqaqaaq Kisermaap aamma angajoqqaat akornanni naatsorsuutigineqartunik nallersuussinissaq. Atuartunut angerlarsimaffimmi najugaqarnerup sunik nassataqarnera isumaqatigiissutigineqassaaq, tassunga ilanngullugit inuusuttunut aamma angajoqqaanut suut pisussaaffiunersut.*

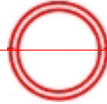
Qulaani anguniakkat pingasut taaneqartut anguneqarpata, perorsaanerup nukittorsarneqarneranik aamma atuartut najugaqarnerminni iluatsitsinerannik kinguneqassaaq, taakkualu ilinniakkamik nangitsiffiusumik ingerlatsinissaannut tapertaalluni.

2.0 Kisermaaq pillugu ineriartortitsinissamut pilersaarut aamma siunnerfik

Ataani ineriartortitsinissamut pilersaarummi suliassat aqqissuussaasumik tullerriaarlugit nassuiaatigineqassapput, isumaqatigiissutaasut INUA.LIFE-mit qaqinneqartussat. Sammisat ataasiakkaat ataanni sulinermi atulersitsinissamut innersuussutit aalajangersimasut suliarineqarput. Nalunaarusiami innersuussutit nukissat assigiinngitsut atorpeqarsinnaasut nalilersorneqarput taakkununga ilanngullugit piffissaq, sulisut, aningaasaqarneq, ilisimasat il.il.

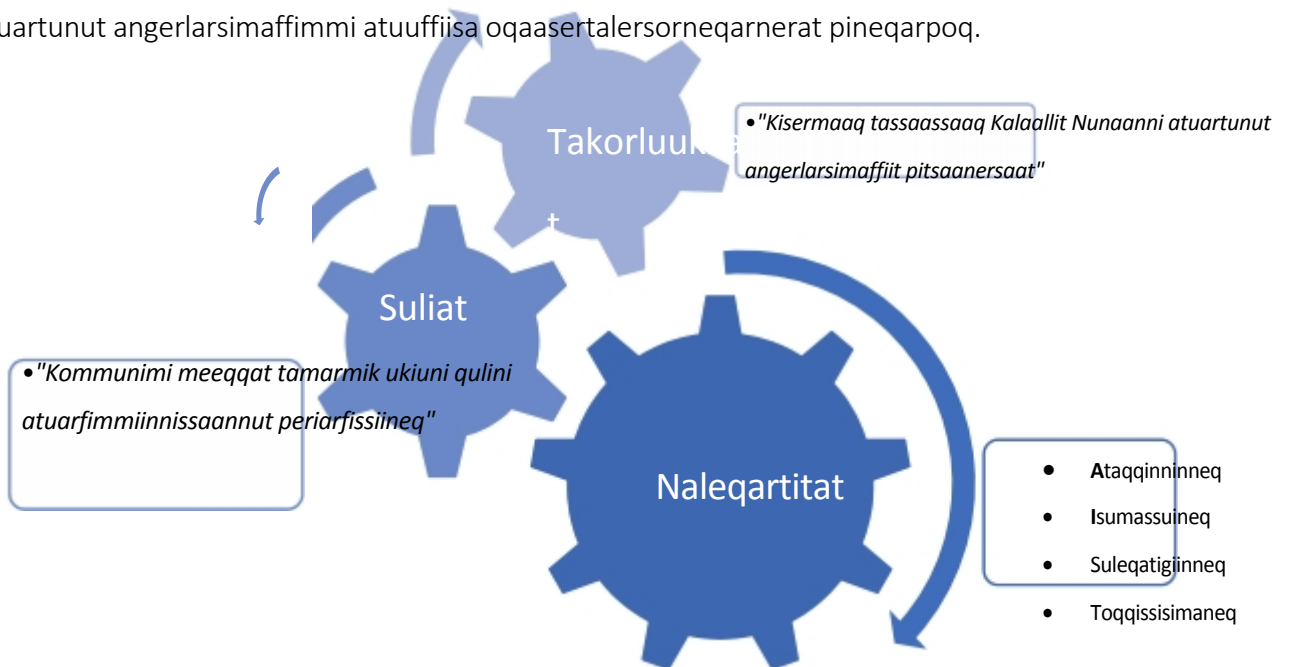
Nalunaarusiami paasissutissaat atorpeqartut pingaarnertut makkuninnga tungaveqarput:

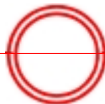
- Aggustimi 2016 perorsaaneq pillugu ulluni sammisaqarfiusunit oqaloqatigiinnerit Kisermaami atuartunut angerlarsimaffiup pisortaanik pisortatut oqaloqateqarnenit quliusunit
- paasisat Atortut allassimasut, taakkununga ilanngullugit pigaartussanut pilersaarusiak immikkut ittut,
- inatsisit, nalunaarusiat Suleqatigiinneq pillugu atuartunut angerlarsimaffiup aamma ASK-mi atuarfiup pisortaanik
- Malene Kongpetzakimik oqaloqateqarnerit
- Qaasuitsup kommuniani atuartunut angerlarsimaffinni allani sisamani pisortanik oqaloqateqarnerit.

2.1 Naammasserusutat, takorluukkat aamma naleqartitat

Aggustimi 2016 perorsaaneq pillugu ulluni sammisaqartitsivinni ilaatigut sulisunit ataasiakkaanit atuartunut angerlarsimaffiup pitsaasup qanoq paasineqartarnera oqaasinngortinneqarneranut atorneqarpoq. Tassunga ilanngullugit perorsaariaatsimut pitsaasumut eqqarsaatersuutit aamma sulisut namminneq atuartunut angerlarsimaffimmi atuuffiisa oqaasertalersorneqarnerat pineqarpoq.

Ulluni perorsaaneq pillugu sammisaqarfiusuni oqallinnerni Kisermaami takorluukkat, naammasserusutaq aamma naleqartitat⁷ aalajangersimasumik oqaasertalerneqarnissaannut tunngavissiisoqarpoq, taakkua qulaani assiliartaliussamiipput.

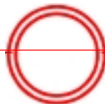
Takorluugaq: "Kisermaaqaq tassaassaaq Kalaallit Nunaanni atuartunut angerlarsimaffiit pitsaanersaat"

Takorluugaq tassaavoq suliffeqarfimmit kissaatigisatut anguneqarsinnaasoq, anguniagaq anguneqarsinnaavoq suut tamarmik oqitsunnguugaluarpata. Ulluni perorsaaneq pillugu sammisaqarfiusuni sulisut atuartunut angerlarsimaffik pillugu takorluugaat oqaasertalerneqalertorpoq. Qularutigineqassanngilaq sulisut tamarmik erseqqissumik kissaatigigaat, atuartunut angerlarsimaffik tassaassasoq atuartunut angerlarsimaffinnit tamanit pitsaanerpaq. Taanna takorluugaavoq pisussaaffiliisoq aammali takorluugaalluni anguniagarfiusoq.

Naammasserusutaq: "Kommunimi meeqqat tamarmik ukiuni qulini atuarfimiinnissaannut periarfissiineq"

Naammasserusutaq tassaavoq suliffeqarfiup pingaarnertut suliassaa, aamma suliffeqarfiup inuiaqatigiinnit qanoq paasineqarnera. Sulisut oqaloqatigiilluareerlutik aalajangiuppaat, atuartunut angerlarsimaffik peqataatitsissasoq aamma isumaqatigiissutigaaq, suliassat pingaarnersaat tassaassasoq kommunimi meeqqat tamarmik ukiuni qulini atuarfimmik naammassinninnissaannut sinaakutissaqartitsisoqassasoq.

⁷ ilanngussaq 2 takuuk.

Naleqartitat: Ataqqinninneq, Suleqatigiinneq, Tatiginninneq

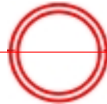
Ulluni perorsaaneq pillugu sammisaqarfiusuni sulisunik oqaloqateqarnermi naleqartitat pillugit siunnersuuterpassuit saqqummiunneqarput, oqaloqatigiissutigeqqissaarnerisa aamma eqqarsaatersuutiginerisa kingorna sulisut aqutsisullu ataani naleqartitat sisamat isumaqatigiissutigaat:

Ataqqinninneq: Tassani inersimasup atuartumut atuartullu inersimasumut ataqqinninnera pineqarpoq. Inuttut nammineq inuuneq ataqqineqassaaq, assigiinngitsuuneq ataqqineqassaaq aamma assigiinngitsunik isumaqarneq ataqqineqarluni. Taassuma iluaniippoq naleqartitatut paasisassaq alla, allanut tusarnaartarnissaq allallu oqaasiannut misigissusiannillu ataqqinninnissaq.

Isumassuineq: Inersimasut tamarmik atuartunut ataasiakkaanut isumassuineramik takutitsissapput. Atuartunut angerlarsimaffimmi sulisut angajoqqaatut inissisimapput, atuartut tassani najugaqarneranni aamma atuartunut angerlarsimaffik inuusuttut angerlarsimaffiattut isigineqassaaq. Uani isumassuineq isumaqarpoq, angerlarsimaffiit nalinginnaasut assigalugit imminut paareqatigiittussaaneq. Taamaattumik atuartunut angerlarsimaffimmi sulisutut qulakkeerneqassaaq, atuartut ataasiakkaat timikkut imaluunniit tarnikkut innarlerneqannginnissaat.

Suleqatigiinneq: Atuartunut angerlarsimaffiup iluani inuppassuit isersimaqatigiittarput inersimasut inuusuttullu. Atuartunut angerlarsimaffik susassaqartunik atuarfik, peqqinnissaqarfik aamma inunnik isumaginnittoqarfimmik attaveqartorujussuuvoq. Tassani iluatsitsinissamut aalajangeeqataasoq tassaavoq suleqatigiinneq aamma peqataatitsineq. Atuartut suleqatigiinneq pinngitsoornagu ilikkartariaqarpaat, atuartunut angerlarsimaffik pitsaasumik ingerlassappat, aamma sulisut suleqatigisallu suleqatigiittariaqarput atuartut atugarissaassappata.

Toqqissisimaneq: Naleqartitaq taanna tatiginninnermut atavoq, atuartut ataasiakkaat misigisariaqarpaat, angerlarsimaffik nuannersuusooq aamma najoruminarooq, saniatigut inersimasut tatigineqarsinnaasut atuartunut sinaakkutissanik toqqissisimanartunik pilersitsisut.

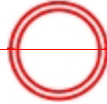
Malugineqarsinnaavoq naleqartitat illuartinneqartartut suliassat pingaaruteqarnerusutut isikkullit aamma tuaviuuttariaqartut takkukkaangata, ulluni ulapaarfiusuni. Taamaattumik suliffeqarfimmi naleqartitat nalingat akuttunngitsumik sulisunit aqutsisuniillu naleqarnerusutut nalilerneqanngitsoortarput. Tassannga pinaveersaartitsillu imaaliortoqarsinnaavoq, najugaqartut ataatsimiinneranni pilersaarutaasuni naleqartitat ilanngunneqartarsinnaanerit aamma sulisut ataatsimiinneranni immikkoortutut aalajangersimasutut. Ass. naleqartitat atorineqartarnersut imaluunniit tunngaviatigut naleqartitat allat atorineqavinnerusut. Taamaattoqarsimappat soq atorineqartannginneri oqaloqatigiissutigisariaqarpoq. Kisermaami naleqartitanut taaguutit aalajangiisuulluinnartuusariaqarput, pissutsinik imaattunik pisoqarsinnaammat, najoqqutassat allasimasut naammakkunnaartut, aamma pisumi aalajangersimasumi sulisut ataasiakkaat perorsaanermi qisuariartaatsiminnik naliliisinaanertillu naapertorlugu iliuuseqartariaqartartut. Naleqartitat qulakkeerinneqataassapput oqaatigineqartut aamma iliuuserineqartut akornanni naapertuuttoqartoq, taamatuttaaq qulakkeerneqassaaq, angerlarsimaffimmi perorsaariaaseq toraarneqartoq aamma taanna ataqatigiissumik ingerlanneqartoq.

Innersuussutit

- 1.** Innersuussutigineqarpoq, naammasserusutat, takorluukkat aamma naleqartitat atuartunut angerlarsimaffimmi ulluinnarni ingerlatsinermi aamma perorsaanermi ataqatigiissumik atorineqarnissaat.
- 2.** Innersuussutigineqarpoq, aqutsisut aamma sulisut takorluukkat aamma naammasserusutat pillugit anguniagassanik suliaqarnissaat. Ass. atuartut qassit procentii "eqqarsarfissaqaqqullugit" angerlartinneqartarnersut, atuartut qassit najugaqarfimmeererlutik ilinniakkamik nangitsisarnersut, imaluunniit sulisut akornanni napparsimalluni sulinngitsoortarneq pillugu anguniagassanik inissiisoqarsinnaavoq. Anguniagassat akuttunngitsumik malitseqartinneqartassapput, ass. qaammammut sulisut ataatsimiinneranni.
- 3.** Innersuussutigineqarpoq, naleqartitat angajoqqaanik attaveqarnermi ilanngunneqarnissaat, atuartunut angerlarsimaffimmit aamma angajoqqaanit naatsorsuutigisaasut naleqqatigiissinneqarneranni.

2.2 Perorsaanermi suleriaatsit aamma iliuusissatut periarfissat

Perorsaanermi suleriaasissanik suliaqarnermi tunngaviuvoq suleqatigiit ataatsimoorussatut isummiussaqaarnerat, pissutsit aamma naleqartitat suut aallaavigalugit sulisoqassanersoq. Aallaavigineqarpoq tamakkiisumik isiginnittaaseqarluni perorsaanermik eqqarsariaaseq, suliaasaqarfii assigiinngitsut akimorlugit ilivitsukkuutaanik eqqarsaateqartarnissaq aamma atuartup soqutigisai

aallaavigalugit. Ataani takusinnaavatit najoqqutassanik aamma perorsaanermit aqutsisutullu sakkussanik suliaqarnissamut siunnersuutit erseqqissut.

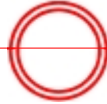
Soorlu Atuartunut Angerlarsimaffiit pillugit Nalunaarusiaq, 2012-imeersumi allaaserineqartut, pingaaruteqarpoq, atuartunut angerlarsimaffimmut isermermi pitsaasumik ilitsersuineq, soorlutaaq sinaakkutissat ileqqussallu nutaat ilisaritinnissat pingaaruteqartut. *"Nunaqarfinit atuartut inuusunnerit illoqarfimmut nuunnerminni illoqarfimmi pissutsinik ilisimateqqissaarneqassapput, ass. atuartunut angerlarsimaffimmut pulaartittarnerisigut"*⁸

Atuartunut angerlarsimaffimmi aamma ASK-imi atuarfimmi aqutsisut periarfissatut eqqartorpaat, ataatsimoorlutik, atuartut nunaqarfiit aggerfigisaannut ukiup atuarfiusup aallartinginnerani tikeraarsinnaanertik. Isumassarsiaq taanna Atuartunut Angerlarsimaffiit pillugit Nalunaarusiami innersuussutaasunut naapertuulluarpoq, soorlutaaq perorsaaneq aamma atuartunut taakkualu sugisaannut tamakkiinerusumik isiginnittaaseqarnissamik kommunip nammineq kissaatigisaanut. Atuartut peqqissusiannut⁹ aamma najukkami inuiaqatigiinni peqataalernerannut aalajangiisuulluinnarpoq, timersornermi aamma sammisani allani inuusuttut angerlarsimaffimmini najugaqartut assigalugit periarfissaqartinneqarnissat. Kisermaami tamanna annertujaamik isiginiarneqarpoq, atuartullu ass. nerrivimmi arsaarartartut klubbiannut ilaasortanngornissat kaammattuutigineqarpoq. Siunertamut tassunga batit pitsaasut marluk pisiarineqarsimapput, taakkua atuartunit atorineqarsinnaapput klubbimullu nassarneqarlutik.

Taakkua saniatigut inuusuttut tamarmik sammisaqarnissamut allagartaqarput, taamaaliornikkut sammisanut assigiinngitsunut akeqanngitsumik ingerlanneqarsinnaallutik. Kisermaa nammineerluni sammisaqartitsisarpoq soorlu sunngiffimmi assigiinngitsunik aqqissuussisarluni soorlu qallortarfimmut angalaaqatigiinneq, allunaasalerluni qaqqani majuarnerit il.il. Ilanngullugu sulisut attaveqaataasut "atuartuutitik" inooqatigiittut sammisaqartittarpaat, soorlu cafeliarlutik filmeriarlutilluunniit.

⁸ Atuartunut angerlarsimaffiit pillugit nalunaarusiaq. 52.

⁹ Peqqissutsimut Aqutsisoqarfiup innersuussutigaa meeqqat 5 aamma 17-it akornanni ukiullit, minnerpaamik ullormut akunneq ataaseq aalasassat, sakkortuallaanngitsumiit saqqortuumik.

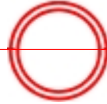
2.2.1 Ukiup ingerlarnga

INUA.LIFEp innersuussutigaa, ukiup ingerlarngata pilersaaruseriorfigineqarnissaa, ukiup ingerlanerani piuartartunut aamma sammineqartuartartunut, iliuuserineqartartullu taakkua isumagineqarnissaannut ulluisa kingulliat allassimasuutigineqalernissaat. Ukiup ingerlarnganik suliaqarneq iluaqutaasarpog, Kisermaami sulisut aamma aqutsisut atugassaat, aammali allamik avammut tunnganerusumik, atuartunit angajoqqaanillu taamatullu suleqatigisanit atorneqarsinnaasumik.

Illup iluani atugassamik ukiup ingerlarngata takussutissiarineqarnera pilersaaruseriornermut nalinginnaasumut nukittorsaataassaaq, erseqqissuunermik qulakkeerinnilluni aamma ass. atuartunut angerlarsimaffiata sipaaruteqarneranut ilapittuutaassaaq, timmisartumut billitsinik akisuunik inniminniisoqartassanngimmat atuartut piffissani pilersaarutaareersuni angerlartussaattillugit. Aqutsisumut periarfissiissaaq sulisut akunnerit suliffigisaat pillugit naapertuunnerpaanik pingaarnersiuinissamut. Ass. suliassat "siumut ilisimangisat" qaammammusalinnut akunnernik 56-inik qaangiuttoornernik nassataqartitsivoq, atuartunut angerlarsimaffimmiut tamat aggustip aallartinnerani lejrskolernerat. Taanna ukiut tamaasa ingerlanneqartuartarmat pilersaaruseriornermut ilanngunneqarsinnaavoq, qaangiuttoornerit sapinngisamik pinngitsoortinniarlugit. Pikkorissarnernut aamma ilinniaqqinnernut aamma tamanna atuuppoq, ukiaq manna atuartunut angerlarsimaffiup aqutsisuanut aamma sulisunut initusimaqisut. Suleqatigiit tamarmik paarlakaajaallutik piginnaanngorsaqqinnernik ingerlatsisimapput, pikkorissarnerni naapertuuttungasuni aamma Kisermaami atorneqarsinnaasuni, taakkuali sapaatip-akunnerini atuartut atuartunut angerlarsimaffimmiinnginnerini inissisimasinnaasimagaluarput.

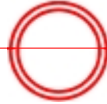
Ukiup ingerlarngata pilersaaruseriorfigineqarneranut ilanngullugu, atorfiit taakkualu imarisaat pillugit nutarterisoqarnera iluaqutaassaaq, taamaaliornikkut angerlarsimaffimmit nalilerneqarsinnaaqqullugu, piginnaasat sorliit ukiup tulliani piginnaanngorsaqqinnernik ingerlatsiffigineqarnissaat pisariaqarnersoq. Taamaaliornikkut aamma ajornarunnaassaaq pikkorissartitsinernik neqerooruteqartartut sorliit pikkorissartitsisinnaanerisa misissorneqarsinnaanerit, sulisunut tamanut tunngassutilinnik, juullip imaluunniit aasaanerani atuartut angerlartinneqarfiisa nalaanni.

Ukiup ingerlarnganut avammut pilersaaruseriornermut qulakkiissavaa, angajoqqaat allakkiamik paasissutissinneqarnerat, atuartoq pillugu ukiumi atuarfusumi aggersumi susoqassanersoq aamma sussamaassanersoq. Taanna Inuit Pisinnaatitaaffiat pillugu Institutimi aamma Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni innersuussutigineqartunut naapertuuppoq, kommunit suliniutinik aallartitsissasut inuusuttut atuartunut angerlarsimaffinniittunut aamma taakkua ilaqaataasa

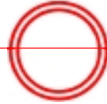
attaveqatigiinnerannut tapertaasunik, ilaatigut perorsaanermi immikkut suliniutini aamma inuusuttunut tapersersuutaasunik pilersitsinikkut¹⁰. Ilanngullugu atuarfimmik oqaloqateqarnermut suleqateqarnermullu tunngavisseeqataassaaq. ASK-imi atuarfiup aqutsisuanik suleqatigiinneq pillugu ataatsimiinnermi saqqummiunneqarpoq, atuarfimmit naapertuuttut isigineqanngitsoq, Kisermaa lejrskolertitsinermik ingerlatsisarnera ukiup atuarfiusup aallartinnerani (ukioq manna ullut marluk pineqarput). Atuarfiup aqutsisuanit atuartunut angerlarsimaffimmut suleqatigiissutigiumaneqarpoq "ullut atuarfiusut tamarmik atuunnerat". Lejrskolertitsinermi atuartut imminnut ilisarimalernissaat siunertat ilagimassuk, ilaatigullu Kisermaap aamma tassani sulisut qerititsivimmiittoqarnissaanut atorneqartarmat, ersiutaavoq atuarfiup aamma atuartunut angerlarsimaffiup akornanni annermik paaseqatigiinnissaq suliniutigineqartariaqartoq.

Ukiup tullissaanut ukiup ingerlarngata pilersarusiorfigineqarnera, piffissaqarluarluni suliarineqassaaq aamma sulisunit aqutsisumiillu akuersissutigineqarluni.

Innersuussutit

4. Innersuussutigineqarpoq, ukiup ingerlarnganut pilersarusiat marluk suliarineqartassasut, ataaseq sulisunut atuuttoq aamma alla atuartunut, angajoqqaanut suleqatigisanullu allanut sammisoq.
5. Innersuussutigineqarpoq, sulisut pikkorissartinneqartassasut imaluunniit allatut piginnaanngorsaqqinneqartassasut sulisunik allanik taarsiisoqarsinnaatillugu.

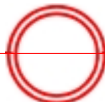
2.2.2 Kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki

Perorsaaneq pillugu ulluni sammisaqarfiusuni oqallinnernit, atortussani piusuni aamma atuartunut angerlarsimaffimmi aqutsisumik oqaloqateqartuarnermit, oqaloqatigiinnernut tunngavissiipput kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikkimik aalajangersimasumik allakkiornermut¹¹. Sammisag sulisut ataatsimiinnerini arlalinni qaqinneqartarpoq oqaluuserineqarlunilu. Kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikkipissamik suliaqarnermi ilinniartut qanoq iliorsinnaanerit isiginiarneqarsimavoq, soqqusaannginnerat pinnagu. Tassunga tunuliaqutaavoq FN-ip meeqqat pillugit isumaqatigiissutaat.

Aatsaalli maannakkut najoqqutassat allaganngorlugit aalajangersarneqarmata, kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikkimik suliaqarneq aallartissinnaanngorpoq. Ilanngullugu angajoqqaat paasissutissinneqarput meeraannut malittarisassat qanoq ittut atornerqarnersut, taamaaliornikkut taakkuninnga ilisimasaqarsinnaaqqullugit. Ilanngullugu sulisut piginnaanngorsartariaqarput atuartunik qanoq pissuseqarlutik oqaloqaloqateqartarnissaminut, aamma kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikkimik atuartunut ataasiakkaanut qanoq nassuiaassisarnissartik eqqarsaatersuutigisariaqarpaat.

Taakkua saniatigut piareersimanissamut pilersaarummik suliaqartoqartariaqarpoq, innarliinerit eqqarsaatigalugit, atuartut akunnerminni aamma atuartut sulisullu akornanni, kiisalu najugaqarfimmi imaluunniit illoqarfimmi innarliisoqassagaluarpat atornerqarsinnaasumik.

Erseqqippoq tunngavittut iliuusissanik aamma nammineq isumagisumik iliuusissanik aalajangersimasunik pilersitsisoqarsimanngitsoq, innarliinernik pisoqartillugu atornerqarsinnaasunik. Tunngaviumik erseqqissumik ilisimaneqassaaq, kina qaqugukkut qisuariaateqassanersoq aamma kina saaffigineqassanersoq. Ass. atuartup oqaluttuaraa, sulisoq septembarimi soraarsimasoq naapertuutitngitsumik pissusilersornini pissutigalugu, aamma siornatigut niuarsissamut tassunga innarliisimasoq. Suliami tassani niuarsiaq tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalimmik oqaloqateqarnissaanik neqeroortoqarpoq, kisianni misissorneqanngilaq atuartunut angerlarsimaffimmi najugaqartut allat assingusumik pineqarsimanersut. Innarliinerit pillugit oqaatigineqartut ingasannngitsutut taaneqarput aamma ima oqaasertalerneqarlutik "(atia ilanngunneqanngilaq) nuluatigut patikkamiuk".

Suleriaatsit sukaterneqarnerat iluaqutissaqassaaq, taamaaliornikkut ingerlatsivik erngertumik nalunaarfigineqarsinnaaqqullugu aamma innarliinerit politiinut nalunaarutigineqarlutik innarlerneqartullu ikiorserneqartaqqullugit.

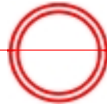
SFI-mik¹² 2015-imi misissuinerup ersersippaa, inuusuttut pingajorararterutaat siullermeerlutik atoqateqarnerminni namminiivillutik atoqateqarnissaq kissaatigisarsimangikkaat. Innarliinerit taamaattut pitsaangitsumik sivissuumillu sunniuteqartartut, soorlu inuusuttut ataasiarlutik kinguaassiutitigut kannguttaatsuliorfigineqarsimasut kingumut innarleqqinneqarsinnaanerannut periarfissaq annerulersartooq. Paasissutissaq taamaattoq angerlarsimaffinnut immikkut sakkortussuseqartunik piumasaaqateqartitsilersitsivoq, innarliinerit ilungersuunneqartariaqarnerannik aamma qaqugukkulluunniit pisut annikillisarneqassanngitsut imaluunniit sumiginnaanerit taamaattut nipangiussilluni akueriinnarneqassanngitsut.

Innersuussutit

- 6.** Innersuussutigineqarpoq, kinguaassiutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki allaganngorlugu angajoqqaanut ingerlateqqinneqarnissaa
- 7.** Innersuussutigineqarpoq, kinguaassiutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki najugaqatigiit ataatsimiinneranni atuartunit tamatigut eqqartorneqartassasoq, aamma ataasiakkat pisariaqartitsinerat naapertorlugu.
- 8.** Innersuussutigineqarpoq, sulisut suliamut tunngatillugu piginnaangorsarneqassasut inuusuttunik atoqatigiittarneq pillugu oqaloqatigiinnernik ingerlatsisinnaaqqullugit.
- 9.** Innersuussutigineqarpoq, peqqinnissaqarfik nalinginnaasunik peqataatinnegassasoq Ulluinnarni Ilinniakkanik Nalinginnaasunik (perorsaanermi oqariaaseq ADL-itut ilisimaneqarnerusoq), aamma peqqissaasoq imaluunniit suliamik assingusumik ingerlatsisoq ornigulluni atoqatigiittarneq aamma nappaatipalaat il.il. pillugit oqaluttuartinneqarluni.
- 10.** Innersuussutigineqarpoq, piareersimanissamut pilersaarummik allakkiortoqartariaqartoq, taamaaliornikkut innarliinerit erngerluni naleqquttumillu isumagineqarsinnaaqqullugit.

¹¹ Takuuk ilangussaq 4

¹² Nuna tamakkerlugu atugarissaaneq pillugu ilisimasani katersivik.

2.2.3 Angerlartitsinernut najoqqutassat

Perorsaanermi ajornartorsiut uteqqiasoq tassaasimavoq atuartut angajoqqaaminnut "eqqarsarfissaqaqqullugit" angerlartinneqarnerat imaluunniit angerlatinneqarnissamik kissaateqarneq. "Eqqarsarfissinneqarnerup" imarisaa erseqqissarneqarsimanngilaq imaluunniit taassuma qanoq sivilissuseqarnissaa aalajangersarneqarsimanngilaq, taamaallaat pineqarluni inuusuttut pissusilersuutaat pillugit eqqarsartitsinissaq.

Siunertaq pillugu malitseqartitsinermik imaluunniit suleqatigiinnermik peqanngilaq, atuarfimmut imaluunniit ilaqtutanut tunngatillugu.

Angerlartitsinerit iliuusiupput akuliunnerusut, ilungersunartutut isigineqartariaqartut. Kisermaami sulisut aamma aqutsisut aggustimi 2016 aalajangiussaata naammasserusutatut tassaavoq, kommunimi tamarmi meeqqat ukiuni qulini atuarfimiissinnaanerannut periarfissiisoqassasoq. Atuartut pissusilersornermikkut ajornartorsiutinik pilersitsillutik aaqqiissutissatut angerlartitsisarneq, naammasserusutamut tassunga attuumassuteqanngilaq.

Angerlartitsineq perorsaanermi sakkortoorujussuarmik iliornerummat, tamakkiisumik naliliineq aallaavigalugu qaqugukkulluunniit qularutigineqassanngilaq angerlartitsineq:

1. Meeqqamut ajunnginnerpaamik iliuusiusoq
2. Perorsaanermi siunertaqartoq

Ilanngullugu angerlartitsinermi kingorna ilungersuussilluni eqqarsaatersortoqartassaaq, sooq taamannak iliortoqartariaqalersimanera pillugu, aamma qanoq iliorluni Kisermaamit taamannak pisoqaqqinnginnissaa pitsaaliorneqarsinnaanersoq pillugu. Ullunit perorsaaneq pillugu sammisaqarfiusunit ilisimaneqalerpoq aamma oqaloqatigiittarnerit paasinarsisippaat, angerlartitsinernut nalinginnaasumik tunngaviusartoq "sakkortuumik pissusilersorneq", "assigiinngitsunik atornerluineq" imaluunniit "tarnikkut nappaatit".

Tassunga tunngatillugu pingaaruteqarpoq malugissallugu, angerlartitsinerni amerlanerpaani ajornartorsiummik Kisermaamit kisimiilluni aaqqinneqarsinnaanngitsumik aaqqiineq, tassa Kisermaaq inuusuttup ajornartorsiutaanik aaqqiisinnaanngikkaangat.

Atuartup pingaarnertut ajornartorsiutai aqqinneqarneq ajorput, taakkua sakkortuumik pissusilersorneruppata, atornerluineruppata imaluunniit nappaammik suussusersisamik atugaqaraluarpat. Paarlattuanik taakkua sakkortusarneqarsinnaapput angajoqqaat nukissalissuunngippata meeqqaminnillu tapersersuisinnaanatik. Taamaattumik angerlartitsinermi meeqqap ukiuni qulini atuarfimmik ingerlatsisinnaaneranut periarfissai appartinneqartarput.

Innersuussutit

- 11.** Innersuussutigineqarpoq, atuartut angerlartinneqartartut amerlassusiat pillugu anguniagassanik suliaqartoqassasoq.
- 12.** Innersuussutigineqarpoq, angerlatsitsinerit ataasiakkaat tamaasa pillugit allakkiortoqartassasoq taannalu ingerlatsivimmuut nassiunneqarluni. Allakkiap imarissavaa angerlartitsinermut perorsaanermi tunngavilersuutaasut, kiisalu angerlartitsinerup sooq atuartup nammineq soqutigisaattut aallaaveqarneranut tunngavilersuutit.

2.2.4 Kaasarfimmiut

Kisermaami kaasarfimmiussanik tunniussisarneq arlalitsigut maluginiarneqarpoq.

Siullertut kaasarfimmiussanik tunniussisarneq perorsaanermi sakkuuvoq. Manna tikillugu ileqqusimavoq atuartut kaasarfimmiussaannit 25 koruunit pillaatitut ilanngaatineqartarnerat. Assersuutigalugu aningaasat ilanngaatineqartarput, atuartut pissaaffimminnik suliaqarsimangikkaangata, atuarnermik nakkutiginnikkaangassuk imaluunniit piffissaq eqqorlugu angerlarsimangikkaangata. Aqutsisunik isumasioqatigiinnernik ingerlatsisarnerni kaasarfimmiussanik ikilisaasarneq pillugu najoqqutassamik allakkiornissaq oqaluuserineqartarpoq, taanna sulisoqatigiit perorsaanermi sakkussaannut ilaasussamik tassanga kivitsinissaq nukissaqarfigineqarsimangilaq.

Novemberip naanerani kaasarfimmiussanik tunniussisarnermut malittarisassanut ilanngussisoqarpoq, taamaaliornikkut maanna 25 koruunit ilanngaatineqassaarput, ass. atuartut inortuigaangata. Paarlattuanik kaasarfimmiussat tamakkerlugit (175 kr.-it) naliliineq naapertorlugu arsaarinnissutigineqarsinnaalerput. Qaqugukkut kaasarfimmiut arsaarinnissutigineqartarnerat inuit ataasiakkaat pissusilersuutigisimasannut tunngavoq, saaffigisartakkap naliliinera apeqquataammat, sumi aamma pisut apeqquataallutik arsaarinninneq aalajangiiffigineqartassammat. Suliamit suliamut naliliisoqartarpoq.

Malitassaasorineqartungavoq, atuartut ataasiakkaat unioqqutitsinernik qanoq ittunik iliuuseqarsimanissamik eqqoriaasinnaanginnerat kaasarfimmiussanik arsaarinnissisutigineqarnerannik kinguneqartitsisinnaanersut. Kaasarfimmiussanik ikilisaasarnermik perorsaanermi anguniagaq qularnaateqartutut inissisimavoq.

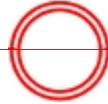
Apeqqutit aappaat tassaavoq kaasarfimmiut aningaasartuutunik sorlernik matussusiusussatut naatsorsuutigineqarnerisut aamma aningaasartuutit suut atuartunut angerlarsimaffimmit matussuserneqassanersut. Atuartunut angerlarsimaffimmi najugallit suaassusiat tunngavigalugu assigiinngitsoqarpoq, nivissat amerlanernik aningaasartuuteqarput assersuutigalugu nalequttanut, soorunami nukappissanut tamanna atuutinngilaq. Aningaasartuut taanna atuartunit ataasiakkaanit akilerneqartassappat immikkoortitsinerpiaq pineqarpoq.

Pingajuattut eqqarsaatigineqartariaqarpoq, kaasarfimmiussatut tunniuttakkat assigiinngisitaartuussanersut, ima paasillugu 8. klassini atuartunit 10. klassimi atuartunut tunniunneqartartut amerliartuaartinneqarlutik.

Ilanngullugu kaasarfimmiussanik tunniussisarnermi tunngavilersuut oqaluuserineqartariaqarpoq. Kisermaami kaasarfimmiussat missingersuutinut ilanngunneqartarput, aamma "sinneqartoorutaasinnaasut" ingerlatsinermut nakkartinneqartarput. Naatsorsuutigisatut 28-nik atuartuuteqarnermi ukiumut 235.000 koruunit nalingat kaasarfimmiussaannanut atorneqartarput.

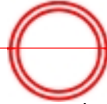
INUA.LIFE atuartunut angerlarsimaffik pillugu suliaqarnermini paasivaa, atuartut kaasarfimmioqartinneqarneranni assigiinngissutsit angisoorujussuusut, Kommuneqarfik Sermersuup nammineq atuartunut angerlarsimaffiutaani aamma nunatsinni atuartunut angerlarsimaffinni allani. Tassunga pissutaavoq kommunalbestyrelsit namminneerlutik kaasarfimmiussat amerlassusissaannik aalajangiisarnersut.

Assigiinngissut alla uaniippoq, angajoqqaat allanut tunngassuteqartuni meeqqamik piffissap ilaani angerlarsimaffimmini najugaqannginneranni, meeqqanut tapinik aamma ineqarnermut tapinik annaasaqartarmata, meeqqalli atuartunut angerlarsimaffimmi najugaqarneranni taama pisoqartarani. Tassunga ilanngunneqarpat, inuusuttut atuartunut angerlarsimaffinni najugaqartut kisimik kaasarfimmiussaqaartinneqartarput (kommunimi inuusuttut allat angerlarsimaffimmini najugaqartut kommunimit kaasarfimmiussaqaartinneqarneq ajorput), tamanna oqaluuserineqartariaqarpoq, inuusuttut kaasarfimmiussaqaartinneqarnissaat *angajoqqaat isumagisassarineraat imaluunniit kommunimit aningaasalersorneqartussaannersoq.*

Innersuussutit

- 13.** Innersuussutigineqarpoq, kaasarfimmiussat ikilisinneqassappata, perorsaanermi tunngavissaq eqqarsaatigilluagaq atorlugu taamaaliortoqassasoq.
- 14.** Innersuussutigineqarpoq, eqqarsaatigeqqinneqaqqullugu aningaasartuutit sorliit kaasarfimmiunit matussuserneqassanersut.
- 15.** Innersuussutigineqarpoq, eqqarsaatigeqqinneqaqqullugu kaasarfimmiussat qassinik ukioqarneq apeqqutaatillugu assigiinngisitaartuussanersut.
- 16.** Innersuussutigineqarpoq, eqqarsaatigeqqinneqaqqullugu atuartut kaasarfimmiussaata angajoqqaanit imaluunniit kommunimit aningaasalersorneqassanersut.

2.2.5 Illumi ileqqussat nalinginnaasut

Piffissami matumani “angerlarsimaffimmi ileqqussat nalinginnaasut” allaaserineqarnerannik suliaqartoqarpoq. Taassuma ilaatigut imarai angerlarsimaffimmi pissusilersornerit, piffissat takkuttarfiit, inuit attaveqatigiiffiinik atuinerit il.il. akuerineqarsinnaasutut naatsorsuutigineqarnerisut.

Ingerlatsiviup inooqatigiinnermi, isumassuinnermi aamma inuttut anguniakkanik perorsaanermik siunertamut piunasaqaataanik naammassinninniarluni, Kisermaami malittarisassat allassimasut allassimangitsullu misissorneqartariaqarput nutarterneqarlutillu, taamaaliornikkut atuartunut angerlarsimaffiup naleqartitai tassuunartaatigut aamma ersarissarneqaqqullugit.

Innersuussutit

17. Innersuussutigineqarpoq, illumi malittarisassat naammasserusutatut, takorluukkatut aamma naleqartitatut suliarineqartoq tunuliaqutaralugu nutarterneqaqqullugit, kiisalu atuartut ilagalugit oqaloqatigiissutiguarneqartaqqullugu, aamma immaqa aqqittaqqullugu. Perorsaanermut tunngatillugu naleqartorujussuuvoq atuartunit ilisimaneqarpat, sooq illumi malittarisassat taamaannersut aamma tassunga tunuliaqutaassut, taassuunatigummi atuartunut angerlarsimaffimmi naleqartitat tunngaveqassammata.

2.2.6 Angajoqqaat siunnersuisoqatigiivi aamma atuartut siunnersuisoqatigiivi

Kommunip annermik suleqatigiittoqarnissaanik kissaataa innersuussutigalugu, kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffiitut Insititutti aamma Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiit innersuussutaat naapertorlugit, qaammagini kingullerni atuartunut angerlarsimaffimmi oqaluuserinninnermik aamma qulaajaanermik suliamik ingerlatsisoqarpoq, paasiniallugu angajoqqaat siunnersuisoqatigiivisa aamma atuartut siunnersuisoqatigiivisa suliassaat sunik imaqaassanersut¹³.

INUA.LIFE ingerlatsinermik tassannga aqqissuussuarpoq aqutsisunik isumasioqateqarneq aqqutigalugu. Taamaattoq piffissap ilaani atuartunut angerlarsimaffimmi suliat allat pingaartinneqarnerusimapput, taamattumik suliassaq taanna Kisermaamit illuartinneqarallarpoq nukissat pisariaqartut pigineqanginnerat pissutigalugu.

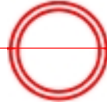
Atuartunut angerlarsimaffimmik atuisunik peqataatitsineq alla tassaasinnaavoq ukiumut ataasiarluni imaluunniit ukiup affaa qaangiukkaangat naliliinermik ingerlatsisarneq. Taamaattoq

aaqqissuunneqarsinnaavoq aasaanerani atuarnngiffimmut aamma juullilernerani atuartut angerlakaanerannut atasumik. Ass. atuartut pappiaqqamik nalilersuiffissamik tunineqarsinnaapput, immaqaluunniit elektroniskimik, taanna kisimiilluni imaluunniit angajoqqaat peqatigalugit immersorneqarsinnaavoq. Tassunga siunertassaq qulakkiissallugu, illuatungeriilluni naatsorsuutigisanik naleqqatigiissitsineq aamma atuartunut angerlarsimaffimmi suliat ingerlaavartumik malinnaaffigineqarnerat. Pappiaraq naliliiffissaq imaattunik apeqqutitaqarsinnaavoq: atuartut atuartunut angerlarsimaffimmiinnertik nuannaraat? Angajoqqaat naammattumik paasissutissinneqartarpat? Allatut iliortoqarsinnaaneranut siunnersuutissaqartoqarpa?

Innersuussutit

- 18.** Innersuussutigineqarpoq, angajoqqaat siunnersuisoqatigiivini aamma atuartut siunnersuisoqatigiivini pilersitsiniarnermik suliaq nanginneqassasoq.
- 19.** Innersuussutigineqarpoq, Kisermaamik atuisut naliliisarnerannik aaqqissuussaasunik aallartitsisoqqaqullugu.

¹³ Ilanngussaq 3 takuuk: atuartut siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinnissaannut ullormut oqaluuserisassatut siunnersuut

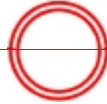
2.3 Atuarfiup aamma atuartunut angerlarsimaffiup suleqatigiinnerat

Atuarfiup aamma atuartunut angerlarsimaffiup akornanni suleqatigiinneq pitsaasumik ingerlanneqartungavoq. Ilaatigut atuartut ataasiakkaat pillugit qanimut attaveqatigiinneq isumaqatigiissutaavoq aamma Kisermaa atuarfiup atuartut intranut attaveqarpoq, taamaaliornikkut ass. napparsimasoqarnera pilertortumik ilinniartitsisumullu eqqortumut nalunaarutigineqarsinnaapput. Attaveqarfiit tassaapput atuartut atuanngitsoorsimaneranni aamma inortuillutik atuariatortaraangata ataatsimiigiartuusartut.

Atuartut Kisermaami najugallit atuanngitsoorsimangapput. Aqutsisunik isumasioqateqartarnerni atuartut kajumissaataasumik oqaloqatigineqartarnissaat pingaartinneqartarpoq, aamma atuartunut angerlarsimaffimmi najugaqarnerup siunertaa pillugu. Ilanngullugu atuartut nammineq inuttut ajornartorsiutillit pillugit isumassuisutut attaveqarfinnik tunineqartaqqullugit, aamma atuartut atuariatortarnissaat anguniarlugu nalinginnaasumik ikiuunnermik kajumissaarinermik ingerlatsisoqaqqullugu. Ass. nivissat ilaat atuariatorumasimangilaq atuagaasiveqannginnini pissutigalugu. Siunnersuutigineqarpoq nivissap atuagaasivissaanik pisisoqaqqullugu, immaqqa attartukkamik soorlu nerrivimmi arsaarnermi batinik atorneqarsinnaasunik aqqissuussinnermut assingusumik. Isumassarsiarli piviusunnigortinneqanngilaq atuagaasivik akisuallaarmat. Tamatuma nassataraa nivarsiap ulluni arlalinni atuanngitsoorneranik.

Atuarfiup aqutsisuanit pingaartinneqaaq "ullut atuarfiusut tamakkerneqarnissaat", aamma pingaartumik lejrskolertarneq angalaartarnerillu allat pillugit annermik suleqatigiittoqarnissaa kissaatigineqarpoq, taamaaliornikkut pilersarusiortoqarsinnaammat atuarfimmik aallartinnissaq imaluunniit atuarfimmik pisussat pingaaruteqartut akornusinnikkaluarlugit. Atuartut atuanngitsoorsinnaanerannut killissarititaq 8 %-iuvoq, assigaa ukiumi ataatsimi ullut 16-it.

Tassunga tunngatillugu oqaatigineqassaaq, ukioq manna atuartut Ittoqqortoormiineersut ulloq decemberip 13-iat angerlartinneqassammata, atuarfilli aatsaat decemberip 19-ianni matussalluni. Tassunga tunngavilersuutigineqarluni, atuartut juullip nalaani "timmisartup ingerlaqqissinnaannginneranut" aarlerinaammik annikillisaaneq. "Ullut atuarfiusut tamakkerneqarnissaannut" tunngatillugu, aamma atuartut tamarmik ukiumi qulini atuarsinnaanerannut periarfissisoqarnissaanut takorluukkamat tunngatillugu ajuusaarnarpoq, angallannermi pissutsit nassataannik atuartut ulluni tallimani atuarfiusussanik annaasaqartariaqarnerat. Apeqqutissat siullersaraat atuartut aallarnissaasa ulluanik kinguartitsisoqarsinnaanersoq, taamaaliornikkut ullunik atuarfiusussanik amerlanerpaanik naammassinnissinnaaqqullugit kisiannili aamma juullertinnagu angerlamut

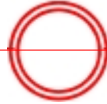
apuussinnaallutik. Apeqqutit aapparaat eqqarsaatigineqarsimanersoq ullut atuanngitsoorfiit allatut aaqiissuteqarfigineqarsinnaanersut angerlarsimaffimmi suliassanik allatulluunniit.

Suleqatigiinneq pillugu ataatsimiinnerni kingullertut erseqqissaatigineqarpoq, atuarfiup aqutsisuata nunaqarfinnut tikeraarnerni peqataarusunnermik ersersitsinera, taamaaliornikkut angajoqqaanut aamma atualersussamut atuarfik ilisaritineqarsinnaaqqullugu.

Innersuussutit

20. Innersuussutigineqarpoq, atuarfik nunaqarfimmi tikeraarnermi peqataatinneqartaqqullugu, suliassaqarfiit assigiinngitsut ataqatigiissaarnerannik nukittorsaasoqaqqullugu, taamaaliornikkut angajoqqaat apeqquteqarsinnaanerat periarfissinneqaqqullugu.

21. Innersuussutigineqarpoq, Kisermaamit aqqissuussaasumik atuartut ataasiakkaat atuanngitsoortarnerannik malinnaatitsinermik ingerlatsisoqaqqullugu, aamma atuanngitsoortarnerit ilungersuussinerusumik isigineqaqqullugit, ass. pitsaaliuinermut periarfissat pillugit atuarfimmik oqaloqateqarnerit aallartinneqarnerisigut.

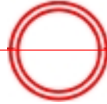

2.4 Atuartunut angerlarsimaffimmi aqutsisup aqutsisutut isumasioqatigiinnermik ingerlatsiffigineqarnera

Piffissap isumaqatigiissuteqarfiusup nalaani sapaatip-akunneranut ataasiarluni ingerlatsinerit assigiinngitsunik sivissuseqartut aamma imallit eqqartorneqartarput. Eqqartuinerit ullormut oqaluuserisassaq tunngavigalugu ingerlanneqartarput, suliamut tunngasumik imassaateqartissunik sinaakkutallit aallaavigalugit. Ullormut oqaluuserisassani oqaluuserisassat aalajangersimasut tassaapput: Atuartut, sulisut, isumaqatigiisummi suliasatut allaaserineqartunik malitseqartitsineq, kiisalu aqutsisup isumasioqatigiissutigisassatut kissaatigisai.

Aqutsisumik isumasioqateqarnermi aamma ilitersuinermi pineqartarput suut massakkorpiaq imartuutut misigineqartut aamma piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu aqutsineq. Oqaloqatigiinnerit aqqissuusaasumik, akuersaartumik aamma nammineq oqaluttuassartamik aallaavilimmik allanngortitsinissamik, aqutsinermik aamma suliffeqarfiup ineriartorneranut tunngassuteqartarput. Aqutsisumik isumasioqateqartarnermi suliamut tunngasumik pingaarnertut anguniagaq tassaavoq, aqutsisutut unammilligassat assigiinngitsut akornanni aqutsisumit pingaarnersiunerup pisariaqartup nassaarineqarnissaa, aamma nammineq aqutsisutut iliuuserisinnaasaminik nassaarsinnaanera.

Ataatsimiinnernit taakkunannga imaqarniliat kingorna atuartunut angerlarsimaffimmi aqutsisumut nassiunneqarput. Soorlu imaqarnilianit takuneqarsinnaasutut isumasioqatigiinnerni sorpassuit tikiinneqarput, ilaatigut pisuni aalajangersimasuni perorsaanermit iliuusissatut periarfissat, soorluttaaq Kisermaap ingerlarnge pillugu aamma siunnerfianut anguniagaqarluni eqqarsaatersuutit. Oqaloqatigiinnerni amerlasuuni eqqartorneqartuutut ilagaat, aqutsisup tullersortimik imaluunniit immikkoortortami pisortamik atorfinitsitsisoqarnissaanik kissaataa, ilaatigut "aqutsineq pillugu ikinngutitaarnissaq" anguniarlugu aammali taassuma nammineq atuartunut piffissaqarnerulernissaanut tunngatillugu. Taamaattoq sulisut aamma atuartut amerlassusiat kissaatigisamut tassunga tulluutinnngillat. Kisianni Kisermaaq aappaagumiit Tasiilamit atuartunik nutaanik 16-18-it tikillugit amerlassusilinnik ineqartuuteqalissappat, taamaalillunilu Kisermaami inissat tamakkerneqarpata, pisariaqartinneqartoq ilumut tunngavissaqalersinnaavoq.

Innersuussutit

22. Innersuussutigineqarpoq, aqutsisumik isumasioqateqartarneq nanginneqartariaqartoq, ima iluseqarluni Kisermaami atugarissaarnerup sulissutigineqarneranik aamma suli ineriartortitsisoqarsinnaaqullugu.

2.5 Sulisut amerlassusiat aamma pigaartussanut pilersaarut

Aqutsisumit takorluukkatut kissaatigineqarpoq, ulloq januaarip aallaqqaataa 2017, perorsaasutut ilinniarsimasunik marlunnik, isumaginninnermi ikiortit marluk, sulisut akunnermusiallit marluk aamma igaffimmiut marluk atuartunut angerlarsimaffimmi sulisorineqassasut. Taamatuttaaq kissaatigineqaaq, sulisooreersoq ateqartitaq immikkoortortami pisortatut qaffatsinneqassasoq.

Atuartunut angerlarsimaffimmi aqutsisumik oqaloqatiginnittarnernit saqqummerpoq, suleqatigiit akornanni napparsimalluni sulinngitsoortarneq qaffasingaatsiartoq. INUA.LIFEp naliliinera naapertorlugu, sulisut napparsimallutik sulinngitsoortarannut pissutaasoq misissorneqartariaqartoq, tassunga ilanngullugu napparsimalluni sulinngitsoortarneq uisakajaarnermik tunngaveqarnersoq. Suleqatigiit ataatsimiinneranni sulisut tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalimmit siunnersuineramik pissarsisarput. Taamaaliortarneq suli nutaajuvoq, aamma tassannga ingerlatsisoqartalerpoq sulisut akornanni siunnerfeerunnermik misigisimasoqartarnera pissutigalugu. Siunnersorneqartarneq sulisunut iluaqutaavoq, inuusuttut pissusilersuutaat pillugit perorsaanerme iliuusissat eqqarsaatersuutigineqartaramik.

Piffissami INUA.LIFEp aamma Kisermaap suleqatigiinnerisa nalaanni, sulisut pillugit ingerlaavartumik atorfiit aamma suli at imarisaasa allatorneqarnerannik suliartoqarpoq. Suliassap taassuma sulisunit sularineqartussanngortinneqarsimanera pissutigalugu, aamma suleqatigiinni napparsimasoqarsimanera pissutigalugu, Kisermaap tungaanit suliassamik ingerlatsinissamut nukissaqartoqarsimanngilaq.

Qaammatit kingulliit ingerlaneranni Kisermaami sulisut pigaartussat pilersarusiorneqarnerannik ilungersuussilluni allanngortiterineramik suliartoqarpoq. Ullumikkut pigaartussat pilersaarutaat allaqqaagaq saqqummiunneqartarpoq, atuartut pisariaqartitaat sionatigit pigaartussat pilersarusiorneqarnerannit pitsaanerungaartumik matussutissiisoq. Taamaattoq naliliisoqarpoq, suli assigiinngitsut qipeqqaarneqartariaqartut pigaartussanut pilersaarummik perorsaanerme aamma suliffeqarfimmut naapertuunnerpaamik suliqaarnissamut.

INUA.LIFEmit suli amut tunngatillugu nalilerneqarpoq, sulisut piginnaasaasigut nukissat suli pitsaanerumik agguataarneqarsinnaasut. Ass. naammattariaqarpoq ullormi ataatsimi ulluklut

(atuartunut angerlarsiffimmi aqutsisoq), atuartut atuarnersa nalaanni. Atuartoq napparsimalluni atuarsinnaangippat, illumi inersimasumik ataatsimik najuuttoqarnissaa qularnanngilaq naammassasoq, taanna ullup ingerlanerani nerisassaminernik imigassanillu napparsimasumut pajussinnaavoq. Atuartut angerlarsimaffimmini najugaqarsimagaluarpata, angajoqqaat qularnanngitsumik angerlarsimanaviangikkaluarput taama ukiulik nalinginnaasumik napparsimasoq najorlugu.

Piffissami matumani sulisut sisamat ualit/unnuit tamaasa ataasinngornermit tallimanngornermut sulisarput. Sapaatip-akunnerisa naanerini atuartut atuangiffiini sulisut ikinnerulaartarput. Sulisut amerlassusiat kommunip angerlarsimaffiutaanut allanut soorlu inuusuttut immikkut pisariaqartitsisut angerlarsimaffiannut nallersuukkaanni, Kisermaami sulisut amerlassusiat ajunngeqaaq. Inuusuttut immikkut pisariaqartitsisut angerlarsimaffianni sapaatip-akunnerata ulluini tamani ualikkumiit unnukkumut sulisartut pingasuusarput. Taamaattoq Kisermaami atuartut quliupput, inuusuttut immikkut pisariaqartitsisut inaanni najugallit tallimaannaallutik. Paarlattuanik inuusuttut angerlarsimaffinnit nalinginnaasunit najugaqarsimasut atuartunut angerlarsimaffiannut pisarmata, meeqqat inuusuttullu sumiginnagaasimasut inuusuttut immikkut pisariaqartitsisut inaannut pisarmata.

Innersuussutit

- 23.** Innersuussutigineqarpoq, pigaartussanut pilersaarut suli pitsanngorsarneqaqqittariaqartoq, tassunga ilanngullugu sulisut aalajangersimasut annermik peqataatinneqarnerat, atuartut Kisermaamiinnerisa nalaani. Kiisalu eqqumaffigalugu atuartut amerlanerpaat angerlarsimanerisa nalaani sulisut amerlanerpaat sulisarnissaat.
- 24.** Innersuussutigineqarpoq, sulisoqatigiit akornanni napparsimalluni sulinngitsoortarnerit annikillisinneqarnissaannut suliniartoqartariaqartoq, tassunga ilanngullugit uisakajaarnermik sulinngitsoortarnerit
- 25.** Innersuussutigineqarpoq, atorfiit aamma suli at allattorsimaffiat sukkanerpaamik naammassineqaqqullugu.
- 26.** Innersuussutigineqarpoq, atuartunut angerlarsimaffinni kommunini allani sulisunik paarlaasseqatigiinnermik ingerlatsisoqarsinnaanera, taamaaliornikkut suliamut aamma aqqissuussaannermit tunngasunik isumasioqatigiittoqarsinnaaqqullugu.

2.6 Aningaasaqarnej aamma sinaakktissatut piumasaqaataasut

2.6.1 Missingersuusiorneq

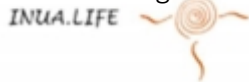
Kisermmaq missingersuusiornermik ingerlatsinerup siorna aamma ingerlatsinerpiami peqataatinneqarnej ajorpoq, aatsaalli missingersuutini inissitsitikkat ataasiakkaat qaangerneqarsimagaangata peqataatinneqartarpoq. Atuartunut angerlarsimaffiup aqutsisunut aningaasaqarnermik aqutsinerup tamakkiisumik malinnaaffigineqarsinnaanera ajornakusoorpoq.

Kisermamut missingersuut sinaakktissatut ataatsimoortutut ukiunut ataasiakkaanut atuuttoq tunniunneqartarpoq. Tunngaviatigut tamanna isumaqarpoq, angerlarsimaffimmut missingersuut taamaaginnartartoq, atuartut 28-t imaluunniit qulit najugaqaraluarpataluunniit. Ilimagineqarsinnaavoq atuartut naatsorsuutigineqartutut amerlassusillit missingersuusiornermi aallaavigineqartartut, kisianni angerlartitsisoqartillugu, piffissani sivikinnerusuni sivilunerusuniluunniit – ukiumut atuartut 4-6 – taava eqqarsaatigineqartariaqarpoq aningaasaliissutit aqqinneqartariaqarnersut.

Taamaattumik innersuussutigineqarpoq, ilusissamik ajornanngitsumik suliaqartoqaqqullugu, aningaasaliissummik ukiup affakkuutaartumik aqqiiviusinnaasumik, taamaaliornikkut suliat aamma missingersuutit akornanni naapertuuttumik ingerlatsisoqaqqullugu. Periusiusinnaasoq oqinnerpaaq tassaavoq aningaasaliissutit tunniussamik, angerlartitsinerit tamaasa aningaasanik aalajangersimasunik ilanngaasalernej. Taassuma saniatigut suliat missingersuutillu akornanni oqimaaqatigiinnermik pitsaannerusumik nassataqaannarani, aningaasaqarnej eqqarsaatigalugu pissutissaqartoqalissaq angerlatsitsinernik pitsaaliuinissamut.

2016-imi 5,1 mio.kr.-it missaat missingersuusiarineqarput. Taakkunannga 3,4 mio.kr.-it akissarsianut atornejarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, aamma 1,7 mio.kr.-it ingerlatsinermut aningaasartuutitut. Ilimaneqaqqissaanngilaq missingersuutit qaffasissusiat qanoq pissarsiarineqarsimanersoq aamma suut tunngavigalugit taamannak naatsorsuisoqarsimanersoq.

Kommunimi atuartunut angerlarsimaffiit assersuutitut atornejarsinnaasut amerlanngillat, taamaattumik INUA.LIFE Nuummi ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit allat akigititaannut assersuussinermik ingerlatsivoq. Tassani takuneqarsinnaavoq Røde Kors Børnehjemmimi inissaq ataaseq ulloq unnuarlu 2.304 kr.-inik akeqartoq. Kisermami atuartut 14-it najugaqartut nalunaarsorneqarsimammata, atuartumut ataatsimut

November 2016

Atuartut atuartunut angerlarsimaffimmiittarput qaammatit qulit missaanni, ulloq unnuarlu taakkununga akigititaq 1.230 kr.-iuvoq. Piffissami matumani tunngaviatigut akigititaq qaffasinneruvoq, maanna atuartut 14-iunnginnerat pissutigalugu.

Paaqqinniffinni anguniakkat assigiinngissutaat eqqarsaatigalugu, kiisalu maannamut atuartut amerlassusiat tunngavigalugu, naliliisoqarpoq maannamut aningaasaliissutaasut matussusiisinnaasut. Taamaattoq erseqqippoq, atuartunik amerlanerusunik najugaqartoqalissappat, aningaasaliissutit amerlineqartariaqartut, immaqa qulaani akigititatut taasaq aallaavigalugu.

Innersuussutit

27. Innersuussutigineqarpoq, atuartunut angerlarsimaffik missingersuusiornermik tunngaviusumik peqataatinneqartalersoq, taamaaliornikkut missingersuutit pillugit aalajangiinernik piginneqataassuteqarnermik pilersitsisoqarsinnaaqqullugu.

28. Innersuussutigineqarpoq, aaqqissuussamik pilersitsisoqaqullugu suliat aamma aningaasaqarnerup imminnut ataqatigiinnerannut nukittorsaataasumik. Taamaaliortoqarsinnaavoq atuartumut ataatsimut akigititamik inissiisoqarneratigut, aningaasaliissutit tunniussamut tunngaviliisussamik. Aningaasaliissutit ukiup affakkuutaartumik aaqqinneqarsinnaapput, aningaasaqarnerup aamma suliat akornanni ataqatigiinnermik pilersitsisoqarsinnaaqqullugu.

2.6.2 IT-mik atortorissaarusersorneqarneq

Kisermaa IT-mik suliassanik nalinginnaasunik passussisussanngoraangami unammilligassaqarpoq, tassunga ilanngullugit pingaartumik atuartut ataasiakkaat "ullorsiutaannut" tunngatillugu.

Nalunaarsuineq ullumikkut wordikkut ingerlasarpoq, tamatuma nassatarisaanik ajornartorsiutit assigiinngitsut takkussuuttarput, ilaatigut paasissutissat suulluunniit tammartaramik serveri unittooraangat. Tamanna marlussoriarluni pinikuuvoq.

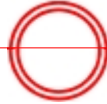
Unammilligassanik taakkorpiarnik passussinermut atugassanik programeqareerpoq, aamma taakkua kommunip suliffeqarfiutaani allani atornerarput, taamaattumik innersuussutigiumaneqarpoq taamaattunik inniminniinissamut periarfissat misissorneqaqqullugit.

Sulisut piffissaq suliffigisaat pillugu, takkuttarnerup, qaangiuttoortarnerup, napparsimanerit il.il. aqunneqarnerannut periarfissamut pitsanngorsaataassaaq, Webtas atorneqalersuuppat.

Kommunip IT-programmiisa qanimut paasiniarneqarnerat iluaqutissartaqassaaq, pigaartussanik pilersaarusionermut tapertaasinnaasut, taakkununga ilanngullugit isumaqatigiissutit assigiinngitsut naapertorlugit ingerlatsinerneqarput. Atuartunut angerlarsimaffimmi aqutsisup pigaartussanik pilersaarusionermut piffissangaatsiaq atortarpaa, piffissaq angerlarsimaffimmi suliassanut allanut atorneqarsinnaassagaluarpoq.

Innersuussutit

29. Innersuussutigineqarpoq, IT-mik aqqiissutit sorliit aqutsisup suliassanut atorneqarsinnaanersut misissorneqaqqullugit, minnerunngitsumik atuartut ataasiakkaat "ullorsiutaannut", aammali sulisut nalunaarsuinerneqarput ingerlatsinerannut kiisalu pigaartussanik pilersaarusionermut atortut.

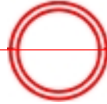

2.7 Naggasiineq

Kisermaami perorsaanermik periutsinik aamma malittarisassanik suliaqarneq, kiisalu atuartunut angerlarsimaffimmi aqutsisumik sapaatip-akunnikkuutaartumik aqutsisutut oqaloqatiginnittarnerit, angerlarsimaffik katitigaasoq pillugu annertuumik paasisaqarfiuvoq.

Atuartunut angerlarsimaffiup suliassai katitigaaqaat isumassuineramik, atuarfinni ilinniakkanik aamma inunnik perorsaanermik suliassanik imaqartoq illup ataatsip iluani tamarmik naammassineqartussaallutik. Suliffeqarfimmi inunnik soqutiginnittunik naapitaqarneq nutaanik isumataarfiuvoq, sulisut tamarmik ataasiinnarmik siunertaqartut – inuusuttut paarisatik sapinngisamik pitsaanerpaamik pinissaat.

INUA.LIFE suliamik matuminnga naammassinninnermini, kiisalu Qaasuitsup kommuniani atuartunut angerlarsimaffinni aqutsisut sisamat peqatigalugit aqutsineramik aamma suliffeqarfimmik ineriartortitsineramik suliaqarnermini piginnaasatut tunngavissamik ataatsimoortumik pissarsiaqarpoq, Kalaallit Nunaanni atuartunut angerlarsimaffinni suli amerlanerusuni atorluarneqarsinnaasumik.

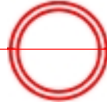
3.0 Inerniliineq

Kisermaamik misissuinermi tamakkiisumik ersiutaavoq atuartunut angerlarsimaffimmi sulinermi tunngaviusutut sinaakkutaasut, sulisunut aamma aqutsisumut inituallaartut. Tassunga ilanngullugu pingaarnertut sulisut amerlassusiat, atuartut angerlarsimaffimmi najugaqartinneqartut aamma aningaasaqarnerup katinnera.

Kisermaaq angerlarsimaffiuvoq, ukiut arlallit ingerlanerini misilittakkanik amerlasuunik peqalersimasooq, ulluinnarni perorsaaneramik sulinermi atorineqartunik aamma suliassanik nalinginnaasunik naammassinninnermi. Taamaattumik perorsaanerami aamma aqutsinerami ajornartorsiutaasinnaasut pitsanngortariaqarput, periutsit siornatigut atorineqarsimasut atorlugit. Taamannalli periuseqarnermi ineriartorsinnaaneq aamma suleriaatsinik, periutsinik perorsaariaatsinillu nutaanik eqqussisinnaaneq ajornakusoortitsivoq. Taamaattumik INUA.LIFEmit nalilerneqarpoq, assigiinngisitaartumik suliniuteqartoqartariaqartoq aqutsinerami aamma perorsaanerami equsoorutit aaqqiissuteqarfigineqaqqullugit, ajornartorsiutinut nutaanut qanga aaqqiissutaasarsimasut pisoqalisut atorineqarnerisigut pilersinneqartartut pillugit.

Ukiup atuarfiusup nutaap aallartinnginnerani upperineqarpoq aamma piumassuseqarfigineqarpoq, ukioq nutaaq aggersooq ajunngitsuulluni allaanerusariaqartoq. Aggustimi perorsaaneq pillugu ulluni sammisaqarfiusuni anersaanissimaarneq, nutaamik aallarteqqikkusunneq aamma nukissat nutaat sulisut aamma aqutsisup pigigaaq siunnersortinit malugineqarpoq. Assersuutigalugu toqqaannartumik apeqqutigineqarpoq, atuartut qanoq amerlatigisut pissusilunnerat pissutigalugu angerlartinneqartussatut naatsorsuutigineqarnerisut. Tassunga qungujulluni oqaatigineqarpoq: *”ukioq-manna atuartunik angerlartitsissanngilagut, ukioq manna allaanerusaaq”*. Taamaakkaluartoq angerlartitsinissaq siulleq aggutsip qeqqa tikiinnarlugu oqaluuserineqalerpoq, angerlartitsineq ingerlatsivimmit unitsinneqartoq. Septemberip naanera nivarsiaq pineqartoq *”eqqarsarfissaqaqqullugu”* angerlartinneqarpoq, aamma matuminnga allagaqarnerup nalaani Kisermaami atuartut quliupput, ukiup atuarfiusup aallartinnerani 14-iusimasut.

Ukiup atuarfiusup aallartinnerata kingorna qaammatit sisamat qaangiuttut pissutsit imaalerput; atuartut arlallit angerlartinneqarsimapput, sulisut akornanni napparsimalluni sulinngitsoortarneq qaffasippoq, naapertuutinnigsumik pissusilersortoqarsimanera pissutigalugu soraarsitsisoqarpoq aamma sulisut amerlasuut uisakajaartutut misigisimapput.

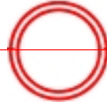

Ajornartorsiutit tikkuarneqartut qanoq aaqqiivigineqarsinnaanerat pillugu toqqaannartumik apeqquaqarnermi, akissutit ilaat imaapput: "Atorfimmik ataatsimik pilersitsisoqartariaqarpoq", "Suliaq pillugu innarluutilinnik sullissinermi tapisiasamik atulersitsisoqartariaqarpoq" imaluunniit "Atuartut tassaangillat meeqqat nalinginnaasut". Sulisut aamma aqutsisut akornanni paasinneqqaarsimanani eqqarsariaaseq imaappoq, avataaninngaanniit aaqqissuussamik allanngineqarpat, taava ajornartorsiutit qaangerneqassapput.

INUA.LIFEmit naliliisoqarpoq, ajornartorsiutit ilumut piviusut kaaviiartillugit sulisoqarpoq, inuusuttoqatigiinnut tunngatillugu aamma inuusuttunik perorsaanermik suliamut tunngatillugu, taakkua immikkut pisariaqartitsisut. Tamanna qaangerneqarsinnaassagalarpoq, siumut isigisumik aamma piffissamut ungasinnerusumut pilersaarusionerq aqutugalugu, taamannak ingerlatsinermi suliassamik naammassinninnissamut piginnaasat suut amigaatigineqarnersut eqqarsaatigineqassaaq, aamma taanna aallaavigalugu aappaagussamut piginnaanngorsaqqinnermik pikkorissartitsinerit ingerlanneqarlutik.

Tamanna tunngavigalugu nalunaarusiami matunami suliniutissat assigiinngitsut siunnersuutigineqarput, tamarmik uteqqiasunik naapertuutinngitsunik aaqqiinissamut iluaqusiisinnaasut.

Kissaatigineqarpiarpat nutaamik aamma allaanerusumik angusaqarnissaq, pisariaqarluinnassaaq nutaamik aamma allaanerusumik eqqarsaatigilluakkamik perorsaanermi periuseqarnissaq.

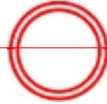
4.0 Innersuussutit ataatsimoortinnerat

Matumani aqutsinermut aamma perorsaanermt innersuussutit ataatsimoortut saqqummiunneqarput:

1. Innersuussutigineqarpoq, naammasserusutat, takorluukkat aamma naleqartitat atuartunut angerlarsimaffimmi ulluinnarni ingerlatsinermt aamma perorsaanermt ataqatigiissumik atorineqarnissaat.
2. Innersuussutigineqarpoq, aqutsisut aamma sulisut takorluukkat aamma naammasserusutat pillugit anguniagassanik suliaqarnissaat. Ass. atuartut qassit procentii "eqqarsarfissaqaqqullugit" angerlartinneqartarnersut, atuartut qassit najugaqarfimmeereerlutik ilinniakkamik nangitsisarnersut, imaluunniit sulisut akornanni napparsimalluni sulinngitsoortarneq pillugu anguniagassanik inissiisoqarsinnaavoq. Anguniagassat akuttunngitsumik malitseqartinneqartassapput, ass. qaammammut sulisut ataatsimiinneranni.
3. Innersuussutigineqarpoq, naleqartitat angajoqqaanik attaveqarnermt ilanngunneqarnissaat, atuartunut angerlarsimaffimmit aamma angajoqqaanit naatsorsuutigisaasut naleqqatigiissinneqarneranni.
4. Innersuussutigineqarpoq, ukiup ingerlarnganut pilersaarusiak marluk suliarineqartassasut, ataaseq sulisunut atuuttoq aamma alla atuartunut, angajoqqaanut suleqatigisanullu allanut sammisoq.
5. Innersuussutigineqarpoq, sulisut pikkorissartinneqartassasut imaluunniit allatut piginnaangorsaqqinneqartassasut sulisunik allanik taarsiisoqarsinnaatillugu.
6. Innersuussutigineqarpoq, **kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikkip angajoqqaanut ingerlateqqinneqassasoq**
7. Innersuussutigineqarpoq, **kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki najugaqatigiit** ataatsimiinneranni atuartunit tamatigit eqqartorneqartassasoq, aamma ataasiakkat pisariaqartitsinerat naapertorlugu.
8. Innersuussutigineqarpoq, sulisut suliamut tunngatillugu piginnaangorsarneqassasut inuusuttunik atoqatigiittarneq pillugu oqaloqatigiinnernik ingerlatsisinnaaqqullugit.
9. Innersuussutigineqarpoq, peqqinnissaqarfik nalinginnaasunik peqataaninneqassasoq Ulluinnarni Ilinniakkanik Nalinginnaasunik (perorsaanermt oqariataaseq ADL-itut ilisimaneqarnerusoq), aamma peqqissaasoq imaluunniit suliamik assingusumik ingerlatsisoq ornigulluni atoqatigiittarneq aamma nappaatipalaat il.il. pillugit oqaluttuartinneqarluni.

10. Innersuussutigineqarpoq, piareersimanissamut pilersaarummik allakkiortoqartariaqartoq, taamaaliornikkut innarliinerit erngerluni nalequttumillu isumagineqarsinnaaqullugit.
11. Innersuussutigineqarpoq, atuartut angerlartinneqartartut amerlassusiat pillugu anguniagassanik inissiisoqassasoq.
12. Innersuussutigineqarpoq, angerlatsitsinerit ataasiakkaat tamaasa pillugit allakkiortoqartassasoq taannalu ingerlatsivimmut nassiunneqarluni. Allakkiap imarissavaa angerlartitsinermut perorsaanermi tunngavilersuutaasut, kiisalu angerlartitsinerup soq atuartup nammineq soqutigisaattut aallaaveqarneranut tunngavilersuutit.
13. Innersuussutigineqarpoq, kaasarfimmiussat ikilisinneqassappata, perorsaanermi tunngavissaq eqqarsaatigilluagaq atorlugu taamaaliortoqassasoq.
14. Innersuussutigineqarpoq, eqqarsaatigeqqinneqaqqullugu aningaasartuutit sorliit kaasarfimmiunit matussuserneqassanersut.
15. Innersuussutigineqarpoq, eqqarsaatigeqqinneqaqqullugu kaasarfimmiussat qassinik ukioqarneq apeqqutaatillugu assigiinngisitaartuussanersut.
16. Innersuussutigineqarpoq, eqqarsaatigeqqinneqaqqullugu atuartut kaasarfimmiussaangajoqqaanit imaluunniit kommunimit aningaasalorsorneqassanersut.
17. Innersuussutigineqarpoq, illumi malittarisassat naammasserusutatut, takorluukkatut aamma naleqartitatut suliarineqartoq tunuliaqutaralugu nutarterneqaqqullugit, kiisalu atuartut ilagalugit oqaloqatigiissutiguarneqartaqqullugu, aamma immaqa aaqqittaqqullugu. Perorsaanermut tunngatillugu naleqartorujussuuvoq atuartunit ilisimaneqarpat, soq illumi malittarisassat taamaannarsut aamma tassunga tunuliaqutaassut, taassuunatigummi atuartunut angerlarsimaffimmi naleqartitat tunngaveqassammata.
18. Innersuussutigineqarpoq, angajoqqaat siunnersuisoqatigiivini aamma atuartut siunnersuisoqatigiivini pilersitsiniarnermik suliaq nanginneqassasoq.
19. Innersuussutigineqarpoq, Kisermaamik atuisut naliliisarnerannik aaqqissuussaasunik aallartitsisoqaqqullugu.
20. Innersuussutigineqarpoq, atuarfik nunaqarfimmi tikeraarnermi peqataatinneqartaqqullugu, suliaqarfimmi assigiinngisut ataqatigiissaarnerannik nukittorsaaqqaqqullugu, taama taamaaliornikkut angajoqqaat apeqquteqarsinnaanerit periarfissinneqaqqullugu.
21. Innersuussutigineqarpoq, Kisermaamit aaqqissuussaasumik atuartut ataasiakkaat

atuangitsoortarnerannik malinnaatitsinermik ingerlatsisoqaqqullugu, aamma atuangitsoortarnerit ilungersuussinerusumik isigineqaqqullugit, ass. pitsaaliuineranut periarfissat pillugit atuarfimmik oqaloqateqarnerit aallartinneqarnerisigut.

22. Innersuussutigineqarpoq, aqutsisumik isumasioqateqartarneq nanginneqartariaqartoq, ima iluseqarluni Kisermaami atugarissaarnerup sulissutigineqarneranik aamma suli ineriartortitsisoqarsinnaaqqullugu.

23. Innersuussutigineqarpoq, pigaartussanut pilersaarut suli pitsanngorsarneqaqqittariaqarpoq, tassunga ilanngullugu sulisut aalajangersimasut annermik peqataatinneqarnerat, atuartut Kisermaamiinnerisa nalaanni. Kiisalu eqqumaffigalugu atuartut amerlanerpaat angerlarsimanerisa nalaanni sulisut amerlanerpaat sulisarnissaat.

24. Innersuussutigineqarpoq, sulisoqatigiit akornanni napparsimalluni sulinngitsoortanerup annikillisinneqarnissaannut suliniartoqartariaqarpoq, tassunga ilanngullugit sulinngitsoortarnerit uisakajaarnermik

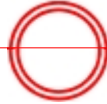
25. Innersuussutigineqarpoq, atorfiit aamma suliat allattorsimaffiat sukkanerpaamik naammassineqaqqullugu.

26. Innersuussutigineqarpoq, atuartunut angerlarsimaffinni kommunini allani sulisunik paarlaasseqatigiinnermik ingerlatsisoqarsinnaanera, taamaaliornikkut suliamut aamma aaqqissuussaarnemut tunngasunik isumasioqatigiittoqarsinnaaqqullugu.

27. Innersuussutigineqarpoq, atuartunut angerlarsimaffik missingersuusiornermik tunngaviusumik peqataatinneqartalersoq, taamaaliornikkut missingersuutit pillugit aalajangiinernik piginneqataassuteqarnermik pilersitsisoqarsinnaaqqullugu.

28. Innersuussutigineqarpoq, aaqqissuussamik pilersitsisoqaqqullugu suliat aamma aningaasaqarnerup imminnut ataqatigiinnerannut nukittorsaataasumik. Taamaaliortoqarsinnaavoq atuartumut ataatsimut akigititamik inissiisoqarneratigut, aningaasaliissutitut tunniussamut tunngaviliisussamik. Aningaasaliissutit ukiup affakkuutaartumik aaqqinneqarsinnaapput, aningaasaqarnerup aamma suliat akornanni ataqatigiinnermik pilersitsisoqarsinnaaqqullugu.

29. Innersuussutigineqarpoq, IT-mik aaqqiissutit sorliit aqutsisup suliassaanut atorneqarsinnaanersut misissorneqaqqullugit, minnerunngitsumik atuartut ataasiakkaat "ullorsiutaannut", aammali sulisut nalunaarsuineramik ingerlatsinerannut kiisalu pigaartussanik pilersaarusiornemut atortut.

5.0 Paasissutissat aamma atuakkat atorpeqartut

Meeqqat atuarfianni atuartut kollegiani inissaqartinneqarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4, 9. februar 1989-imeersoq

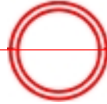
Meeqqat atuarfiat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 3. december 2012-imeersoq

Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik (2012): Atuartunut angerlarsimaffiit pillugit nalunaarussiaq – eqqarsaatersuutit innersuussutillu nunaqarfimmi atuarfimmit illoqarfimmi atuarfimmut ikaarsaariarneq.

Christensen, E. (2015): *Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb.*
Rosendahls- Schultz Grafisk A/S

KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNAATITAAFII – KILLIFFIK 2016

Nakuusap naggataarutaasumik oqaaseqaataa, 2012

Ilanngussaq 1: Pikkorissarnermik ingerlatsineq

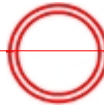
Pikkorissartitsinissami sapaatip-akunnerisa 50-ianni, decemberip 13-iannit 25-iat ilanngullugu 2016, atortussanik suliaqartoqarnikuuvoq. Aallaavigineqarput kissaatigineqartut aamma naatsorsuutigineqartut ulluni perorsaaneq pillugu sammisaqarfiusuni taaneqartut aamma aqutsisumik KPO-mik isumasioqateqartarnerni kissaatigineqartutut oqaatigineqartut.

Pikkorissartitsinerup imarisassaanut kissaatigineqartut tassaapput:

- Perorsaanermi sakkussanik atorluni ingerlatsinivik
- Attaveqaqatigiinneq aamma Low Arousal (perorsaariaaseq eqqissisitsisoq)
- Naleqartitat perorsaanermi aqutsinermi sakkussatut
- Perorsaanermi iliuusissatut periarfissatut isumassarsiorfik

KONSULENTYDELSER DER GØR EN FORSKEL

November 2016

Bilag 2: Opsamling pædagogiske dage

Hvad er et godt elevhjem?	Hvad skal der til for, at det bliver godt for børnene på elevhjemmet?	Hvad vil du gerne give børnene på elevhjemmet – hvad skal de lære af jer?	Hvad er god pædagogik for jer?	Hvorfor er du her?	Hvordan samarbejde du med skolen, hvad gør vi som medarbejder?
<ul style="list-style-type: none"> • Omsorg • Tryghed for elever og personale • Opnå fastsatte mål • Afslutte uddannelse • Godt samarbejde (beboer, personale, skole, forældre, foreninger og ledelsen) • Lyttende • Hjemligt • Plads til privat liv • Gode aktivitetsmuligheder • Struktur • Rådgivende og støttende • Åbent hjem • Gode og glade medarbejdere • Tolerant og forståeligt • Respektfuldt 	<ul style="list-style-type: none"> • Faste rammer for børnene (måltider, lektietider mm.) • Omsorg, tryghed, kærlighed og nærvær • Udvikling for beboere og medarbejdere • Uddanne elever til at komme videre • Rummelige (psykiske og fysiske) • Alle medarbejdere skal være åbne for dialog. • Lydhør overfor enkelte elevers konkrete problemer • Positivitet i arbejdet • Gennemsigtighed i samarbejder • Forudsigelighed og struktur • Anerkendende tilgang til alle børn (væk fra farver) • Give plads til udvikling 	<ul style="list-style-type: none"> • Positiv omsorg • Åbenhed • Imødekommende • Selvtillid, selvværd og tillid • "turde at gå op på scenen" – vise hvad de kan. • Lære børnene huslige pligter • Forberede de unge til at klare sig selv • Lære ikke at springe over hvor gæret er lavest. Der er konsekvenser. • Gode oplevelser • Succesoplevelser • Give plads til både godt og dårligt humør (ok at være som man er) • Give dem mulighed for at komme videre med deres uddannelser • Føle sig accepteret 	<ul style="list-style-type: none"> • "Vil noget med nogen" • Enighed om retning • Faglig udvikling af personalet. • Samme arbejdsmæssige værdier. Der har bl.a. været talt om: Gensidig Respekt, åbenhed. • Værdier og arbejdsprocesser skal hænge sammen. Uenighed i pædagogikken skal tages i baglokalet. "Walk the talk" • Under udvikling 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerne gøre en forskel for de enkelte elever • Give de bedste redskaber for de unge elever • Er god til arbejde med vanskeligt stillede børn • Følelse af at man har meget at give • God til at arbejde med mennesker og kan lide det. • Kan lide at være en rollemodel • Arbejdsglæde og sammenhold • Føler man har kompetencen til at arbejde med unge • Vil gerne lære fra sig 	<ul style="list-style-type: none"> • Maillet med lærer, fik elev til at lave lektier • Hvis vanskeligheder med en elev, så kontaktes skolen og forældre, og alle hjælpes ad med at løse problemet • Skal der optimeres, skal der vidensdeles mere. • Ses på hvordan kontakten til skolen håndteres (evt. etableres en fast kontaktperson) • Måden man "spørger" skolen på er vigtig (dialogen) • Vigtigt at læse dagbogen. • Vigtigt at være på forkant i stedet for at brandslukke • "Et godt samarbejde betyder, at problemer kan afdækkes bedre. Vi kan måske lære af skolen og de kan lære af os"

Bilag 3: Atuartut siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinnerannut oqaluuserisassatut siunnersuut

Aqutsisussamik imaqarniliortussamillu toqqasoqassaaq

Qaammammut ataasiarluni aalajangersimasumik ataatsimiittoqartassaaq

Nalunaaquttap-akunneraneri marlunni sivisunerpaamik ataatsimiittoqartassaaq

1. Nalunaarutit (Ineqartuniik sulisuniillu)
2. Naleqartitat
3. Oqaluuserisassat ineqartuniik sulisuniillu
4. Aalajangiussassat
5. Malittarisassanik saqqummiineq
6. Tamalaat

Der vælges en ordstyrer og referent

Møder en gang om måneden, en fast dag

Mødevarighed højst 2 timer

1. Meddelelser (nyt fra elever og personale)
2. Elevhjemmenes værdier
3. Indkomne diskussionspunkter fra elever og personaler
4. Eventuelle beslutningspunkter fra sidst
5. Gennemgang/arbejde med retningslinjer på elevhjemmet
6. Eventuelt

Bilag 4: Kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki

Atoqateqartarnek pillugu politikki

Aallaaviatigut inuusuttut tamarmik 15-it sinnerlugit ukiullit kinguaassiuutitigut atoqatigiissinnaapput, ileqqussat sinaakkutissallu atuuttut naapertorlugit.

Kisernaami sulisut naatsorsuutigineqarput atuartunik oqaloqatiginnittassasut inuusuttuaqqanit apeqqutit pissusissamisoortumik saqqummiunneqartillugit. Apeqqutinik saqqummertoqassappat sulisunit akineqarsinnaangitsutut misigineqartunik, inuusuttoq allamut innersuunneqassaaq, tassannga oqaloqatiginnissinnaasumik.

Kinguaassiuutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki atuartunik nalinginnaasumik paaqqutarinninneq isumassuinerlu akornuserneqassanngillat.

Atuartut Kisernaami najugaqarnermik nalaanni peeraasinnaapput, peeraqarsinnaapput peerariissinnaallutillu, kisianni peerariinnermi sammisariinneq pissaaq allanut akornutaanngitsumik.

Sulisut tamatigut tunngavilersuinerlammik naliliissapput, pisuni tamani, inatsisit naapertorlugit ukiukippallaat kinguaassiuutitigut atoqatigeeqqusaannginnerannik inatsit eqquutsinneqarnerneq, aamma peerariit ukiumikkut nikingavallaarnerat nalilerneqartassaaq.

Ernumanartoqartillugu angajoqqaajusut attavigineqassapput.

Kikkut tamat isersimaartarfiiniittut tamarmik tamakkiisumik atisalersorsimassapput. Tamanna sulisunut aamma atuartunut atuuppoq.

Sulisut atuartunut maligassiuisuupput aamma sulinerup nalaani isorisassaanngitsunik atisaqassapput.

Sulisutut maluginiarneqartassaaq, atuartumut pissusilersuut innarliiniarnertut imaluunniit killissanik qaangiisutut malugineqarsinnaanersooq, ass. atuartup siniffiani issianeq, eqitsineq il.il..

Sulisut namminneq innarlerneqarsimasinnaanerminnik imaluunniit atoqatigiinnermi misigisimasaminnik meeqqanut oqaluttuaqusaanngillat.

Kisernaami sulisutut misigisimagaanni, suleqat innarliiniartutut pissusilersorpat tamanna aqutsisumut erngerluni nalunaarutigineqassaaq.